"ההפסד מסגירת המרכזים המסחריים בשבת – 2 מיליארד שקל בשנה"

הצעת החוק לסגירת מרכזים מסחריים בשבת מציתה מחדש את המאבק בענף ● בעלי עסקים רבים טוענים שהפגיעה תהיה מינורית, מכיוון שהקניות יעברו לימי חול ולאינטרנט ויפצו על ההפסד – אבל חלקם טוענים לכפייה דתית ● מנכ"ל ביג: "מי שאומר שהחוק לא דתי משקר" ● יוזם החוק, ח"כ מיקי זוהר: "כולם יצטרכו לחיות פה על פי העיקרון היהודי, גם הערבים"

עדי דברת-מזריץ

האם הצעת החוק הקוראת לסגור מרכזי מסחר בשבת, שאושרה ביום ראשון על ידי ועדת השרים לחקיקה, נובעת ממניע דתי או סוציאלי? ומיצר היא תשפיע על בעלי עסקים ומי רכזים מסחריים?

מרבית אנשי העסקים שעמם שוחחנו אתמול לא סברו כי הצעת החוק של ח"כ מיקי זוהר (הליכוד) תהיה השפעה מהותית מבחינה עסקית – למעט בעלי עסקים שעסקיהם מושתתים על קניות בשבת, כמו סופרמרקטים שפועלים בשבת וחנויות "עשה זאת בעצמך". עם זאת, הסוגיה הדתית הטרידה את חלקם, שלא האמינו להסברים של זוהר כי המניע להצעת החוק הוא קודם כל סוציאלי, במטרה לאפשר לכם מנוחה. לראיה, טענו חלקם, יום החופשה שכופה החוק הוא שבת, ויתאים עצמו לשעות הכניסה והיציאה של השבת באותו שבוע. "הצעד הזה הוא 'איראן' זה כאן". מי הם שיקבעו לי ולכולנו איזה יום צריך להיות יום המנוחה שלנו?", אמר איתן בר זאב, מנכ"ל ביג מרכזי קניות, המפעיל לה 16 מרכזים מסחריים וחמישה קניונים, שמרביתם מאפשרים לשוכרים שלהם להפעיל חנויות בשבת. לדבריו, "אם הם רוצים להיות סוציאליים כמו שהם אומרים, אז שיחוקקו חוק שלפיו כל חנות צריכה להיות סגורה יום אחד בשבוע, ולא יקבעו באיזה יום מדובר ושזה בשבת. ואם אני רוצה להיות סגור בשלישי?"

"זה חוק דתי, זה לא חוק סוציאלי ושוויוני וכל הבולשיט הזה שהם מנסים למכור", הוסיף בר זאב. "אתם רוצים לחוקק חוק סוציאלי? תחוקקו חוק ליום מנוחה. אם אתם רוצים להפוך את המדינה לאיראן, אז תגידו את זה ואל תספרו סיפורים. זה חוק דתי, וכל מי שמספר סיפור אחר הוא שקרן".

בר זאב טוען כי דעתו הנחרצת נגד הצעת החוק לא קשורה לעובדה שמרבית המרכזים של ביג פתוחים בשבת. לדבריו, "אני בכלל חושב שהחוק הזה פחות רלוונטי מבחינה עסקית, כי ההוצאות המאקרו-כלכליות לצריכה לא ישתנו מהותית כתוצאה מהחוק – אנשים ימשיכו לקנות בימים וכאמצעים אחרים. החוק לא מאור ישפיע על רשתות אופנה, למשל, אלא יותר על עסקים כמו רשתות 'עשה זאת בעצמך'.

"אני לא חושש משום דבר ברמה המסחרית-כלכלית של ביג והעסקים, אני פשוט לא מבין מה זה הקשקוש הזה, חתר שש מאות מהתהליכים הבלתי הגיוניים והכפייתיים שקורים במרינת ישראל, שגורמים לכך שלאט לאט החבל מתהדק על הצוואר שלנו". לדברי בר זאב, מי שייהנו מהחוק הזה לא עסקים שיפעילו מכירות מקוונות, שכן לגבי קביעת החוק לפי זמני כניסת ויציאת השבת, אמר ח"כ **מיקי זוהר** כי "אלה המועדים לפי היהדות, לא לפי הדת. מציגים אותי כחשוך וככופה דתי, אבל אני לא מתרשם, כי אני שלם עם היהדות שלי, כי אני יהודי גאה"

צילום: אמיל סלמן

ייפגעו בעיקר מרכזי קניות בפריפריה

רק 70 מרכזים מסחריים, פחות מ-20% ממרכזי המסחר בישראל, פעילים בימי שבתון (משעות הבוקר ועד צאת השבת). בישראל פעילים 387 מרכזי מסחר, בשטח כולל של 3.6 מיליון מ"ר ברוטו – כך לפי נתונים משמרה חברת הייעוץ צ'מנסקי בן שחר. לדברי בעלי החברה, תמיר בן שחר, נתח הפדיונות הממוצע בשבת (מהביקור ועד צאת השבת) מסך הפדיון השבועי מגיע ל-15% ולא כולל פעילות בתי קפה ומסעדות, שפועלים בהכרח גם בשישי בערב. סך היקף הפדיונות בשעות ש"ייסגרו" הוא 150-175 מיליון שקל בחודש, או כ-2 מיליארד שקל בשנה.

בצ'מנסקי בן שחר מעריכים כי אם הצעת החוק תעבור, במה-לך הזמן, עם שינוי הרגלי הצריכה ומעבר לימי חול בלבד, צפוי כי הפגיעה בעסקים תהיה מינמלית, ותתמקד בעיקר בחמוש המוסבה והקפה. לדברי בן שחר, אף שבתי קפה ומסעדות הפועלות בקניונים לא נכללות בהצעת החוק, סביר להניח שמנהלי הקניונים לא יפתחו חו את הקניון במיוחד בשביל בית קפה. בנוסף, בעוד שלעסקים אחרים סביר שהלקוחות יגיעו באמצע השבוע בכדי לערוך את הקנייה שלא ערכו בסוף השבוע, עבור בתי הקפה והמסעדות מדובר בהכנסה אבודה לגמרי.

"לחלק מבעלי העסקים הרוחות לא יקטן, ואולי אף יגדל – עם הקיטון בהוצאות החריגות בשבת על כוח אדם", אומר בן שחר. לדבריו, "חלק מהעובדים שנאמר כי יפוטרו לא יוכלו לעבוד במקומות אחרים, שאולי יגדל הביקוש אליהם עם התחילוף שייווצר ל"חליבה לקניון ביום שבת בבוקר" אל פעילויות אחרות של ספורט, תרבות ופנאי. מי שייפגעו יותר הם מרכזים בפרי-פריה, ביישובים קטנים המתבססים על תנועה עוברת של תיירים בשבת, שלולא אותן הכנסות אין להם זכות קיום. לדעתי צריך להוציא חוקים אחרים מתיירים".

בכיר בדשת מתנות גדולה, שחלק מסניפיה פתוחים בשבת, תומך בסגירת עסקים בשבת. לדבריו, "אני יודע שזאת לא הדעה המקובלת להגיד בקרב אנשי עסקים, אבל אני בעד לסגור בשבת, כי זה עושה לנו מלא בעיות – אסור לנו להעסיק יהודים ויש קשיים הכרוכים בהעסקת ערבים בתקופות של טרור. אנחנו צריכים לשלם שכר מוגדל של 150% בשבת ולארגן הסעות מכפרים ערביים, כל זה עולה לנו כסף. רוב החנויות שלנו סגורות בשבת, ולא יקרה אסון אם כולן יסגרו, כי רוב האנשים יקנו במקום באמצע השבוע. הכי טוב היה ללכת על ההצעה של סילבן שלום, של הופס בשבת-ראשון. מגיע לאנשים יום מנוחה".

"בדיוק כמו המאבק של בעלי המכולות"

קובי כהן, מנכ"ל רשת הסופרמרקטים סופר-יודה, הפתוחה בשבתות, טוען כי מדובר בחוק חוסם, אם יעבור, יחוקק את המכירות באינטרנט.

רוב המרכזים המסחריים לא פתוחים בשבת

■ הפדיונות בשבת מסך הפדיון השבועי: כ-15%*

■ היקף הפדיונות בשעות השבתון: כ-2 מיליארד שקל בשנה

*לא טולל פעילות בתי עלמה ומסעדות שפועלות גם ביום שישי בערב/לילה

מקור: צ'מנסקי בן שחר

איתן בר זאב, מנכ"ל ביג: "זה חוק דתי, זה לא סוציאלי ושוויוני וכל הבולשיט הזה שהם מנסים למכור. רוצים חוק סוציאלי? תחוקקו חוק ליום מנוחה. אם אתם רוצים להפוך את המדינה לאיראן, תגידו את זה ואל תספרו סיפורים"

מחאה של הקואליציה לשבת שוויון בתל אביב, בשנה שעברה צילום: יוסי זליגר

הפגנה נגד סגירת עסקים בשבת בירושלים, באוגוסט צילום: אמיל סלמן

הנובע ממניעים דתיים. לדבריו, "אי אפשר להתעלם מזה שהצעת החוק של זוהר היא אחר לאחר הצעת חוק של התתארגנות שקוראת לעצמה 'הקואליציה לשבת שוויון'. הפעם הוא יאיר קורח, יו"ר התאחדות הסוחרים.

הרובד של הקואליציה לשבת שוויון הודה כפני TheMarker בדמיון הרב מאוד בין הצעת החוק של זוהר למצע של הקואליציה, וכי הם נפגשו עם זוהר – אך טען כי הם לא העומדים מאחורי ההצעה. "יאיר קורח נפגש עם זוהר לפני שהוא הגיש את הצעת החוק, וכמובן שהתאחדות הסוחרים והקואליציה לשבת שוויון מברכים על החוק. בנוסף, הצעת החוק מדברת בדיוק על מה שהצענו, שזה לעשות הפרדה בין פנאי למסחר. עם זאת, זוהר בוודאי דיבר עם עוד אנשים, והיינו רק חלק מהאנשים שעמם הוא דיבר. לא נעשו פה דברים במשחקים או משהו כזה".

ח"כ זוהר מתנגד נחרצות לטענות. לדבריו, "זה שקר שמדובר בחוק הנובע ממניעים דתיים. זהו חוק ממניעים יהודיים סוציאליים. יש הבדל כין דת יהודית לאום יהודי. איני יכול להיות יהודי מבלי להיות דתי, כך דוח הליכוד ו"בוטינסקי קבעו", אמר זוהר בראיון ל-TheMarker. "חוק יהודי-סוציאלי קובע שבמרינת ישראל מעצם יהדותה יום המנוחה שלה נקבע ביום שבת. אם אני בקואליציה. בנוסף, חברים בה גם שמות מפתיעים יותר, כמו צביקה אורן, נשיא התאחדות התעשיינים לשעבר. אדם שנטל חלק במאבק לסגירת המכולות בשבת ופעיל גם הפעם הוא יאיר קורח, יו"ר התאחדות הסוחרים.

הרובד של הקואליציה לשבת שוויון הודה כפני TheMarker בדמיון הרב מאוד בין הצעת החוק של זוהר למצע של הקואליציה, וכי הם נפגשו עם זוהר – אך טען כי הם לא העומדים מאחורי ההצעה. "יאיר קורח נפגש עם זוהר לפני שהוא הגיש את הצעת החוק, וכמובן שהתאחדות הסוחרים והקואליציה לשבת שוויון מברכים על החוק. בנוסף, הצעת החוק מדברת בדיוק על מה שהצענו, שזה לעשות הפרדה בין פנאי למסחר. עם זאת, זוהר בוודאי דיבר עם עוד אנשים, והיינו רק חלק מהאנשים שעמם הוא דיבר. לא נעשו פה דברים במשחקים או משהו כזה".

ח"כ זוהר מתנגד נחרצות לטענות. לדבריו, "זה שקר שמדובר בחוק הנובע ממניעים דתיים. זהו חוק ממניעים יהודיים סוציאליים. יש הבדל כין דת יהודית לאום יהודי. איני יכול להיות יהודי מבלי להיות דתי, כך דוח הליכוד ו"בוטינסקי קבעו", אמר זוהר בראיון ל-TheMarker. "חוק יהודי-סוציאלי קובע שבמרינת ישראל מעצם יהדותה יום המנוחה שלה נקבע ביום שבת. אם אני בעל מכולת או סוחר קטן, אני לא יכול ללכת עם המשפחה שלי לים בשבת. אני לא חייתי באש. ליה שזה חוק פשוט, והצריך ממני מאמצים כבירים להעביר אותו בוועדת השרים".

בתשובה לשאלה אם נפגש עם הקואליציה לשבת שוויון ומדוע בעל מכולת או סוחר קטן, אני לא יכול ללכת עם המשפחה שלי לים בשבת. אני לא חייתי באש. ליה שזה חוק פשוט, והצריך ממני מאמצים כבירים להעביר אותו בוועדת השרים. הם העבירו לי את האינפורמציה הרלוונטית, והשתמשתי בה כמובן. בבסיס החוק שלי עומד הצורך בהוספת יום מנוחה נוסף, אבל שהוא יהיה חלקי, כדי לחדש חשב בצרכים של הקהל החילוני במרינה. לכן אמרתי שביום שישי מקומות הבילוי ובתי קפה צריכים להיות פתוחים ושהמסחר ישכות, כדי שכולם ייהנו מטוף השבוע שלהם. אני לא חובש כיפה, ולכן אני לא יכול להיות חשוד בזה שאני מקרם את החוק ממניעים דתיים".

את העובדה שהחוק קובע שיום המנוחה חל דווקא בשבת ולא ביום אחר לבחירת בעל העסק, וכי הסעות שבהן הוא יחול יהיו בהתאם לזמני כניסת ויציאת השבת, אמר: "למה בן גוריון השתמש בתנ"ך כקושאן, כדי להוכיח את זכותינו בארץ הזאת? כי הוא טען שבנסחי הזה יש כתבים שמוכיחים את זכותנו המיסטורית במרינה יהודית פה בארץ ישראל. אגב, באותו ספר, במקרה או לא במקרה, יש גם יום מנוחה שנקרא יום השבת. אז מה? כשאנחנו רוצים להגדיר את זכותינו בארץ הזאת או אנחנו משתמשים בתנ"ך, אבל כשאנחנו רוצים להגדיר את יום המנוחה אנחנו לא יכולים להשתמש בו?

"זה לא מניעים דתיים, אלא יהודיים, כמו שבן גוריון לא היה דתי, אלא חילוני, אבל הוא השתמש ביהדות שלו כדי להצדיק דברים. יום השבת הוא יום המנוחה של העם היהודי. אין בעיה שננסה לקעקע את הרעיון היהודי מהמדינה, אבל יש פה רעיון יהודי במרינה, או בואו ננסה לשמר אותו". לגבי זה שהוחוק יהיה לפי זמני כניסת ויציאת השבת אמר בר זאב: "אלה המועדים לפי היהדות, לא לפי הדת. מציגים אותי כחשוך וככופה דתי, אבל אני לא מתרשם, כי אני שלם עם היהדות שלי, כי אני יהודי גאה".

"הערבים יפעלו כפי שהרוב עושה"

חלק מבעלי העסקים שעמם שוחחנו מהמגזר הערבי שמחו לשמוע על החוק, מכיוון שהחשבו שאינו יחול עליהם. "החוק הזה טוב לי. מכיוון שזהו חוק שחל רק על יהודים הוא לא יחול על העסק שלי וכך יבואו אליי יותר לקחות ביום שבת", אמר ג'ס כנעו, הבעלים של מיי בייבי בכפר הדרוזי יראכא.

ואולם ח"כ זוהר מבהיר כי החוק יחול גם על יישובים ערביים ודרוזיים. לדבריו, "אנחנו מדינה יהודית, דמוקרטית כמובן. מעצם היותה יהודית ודמוקרטית, הרעיון היהודי הוא הרעיון המנחה. ולכן על פי העיקרון היהודי כולם יצטרכו לחיות פה, גם הערבים יצטרכו לעשות את אותן הפעולות שהרוב עושה פה". על המחשבה של בעלי עסקים ערביים כי החוק לא יחול עליהם אמר זוהר כי "למה מהם? אנחנו נייצר מצב שבאמת במגזר הערבי ילכו לקנות כולם? זה לא הוגן כלכלית כלפי כולם".

THE LEGEND AMONG ICONS.

CHRONOTIME
www.chronotime.co.il
תל אביב: כיכר הפלדה, 03-5466446
ק. ביאליק: מרכז שיווק ראשון לציון 03-9619121
ירושלים: קניון דוד המלך, המלך דוד 02-6222276

IWC
SCHAFFHAUSEN

הופכים עולמות
24.12.2015
במדינה אחת באפריקה בטוחים שמערכת המשפט הישראלית היא מודל לחיקוי

TheMarker המוסף השבועי של